

T.C.
EKONOMİ BAKANLIĞI
AB Genel Müdürlüğü

Ekim 2014

TÜKETİCİLERE GIDA BİLGİSİ SAĞLANMASINA İLİŞKİN 1169/2011/EC SAYILI AVRUPA PARLAMENTOSU VE KONSEY YÖNETMELİĞİ HAKKINDA BİLGİ NOTU

Tüketicilere beslenme bilgisi sağlanması ve gıda etiketlemesi bakımından genel prensipleri, koşulları ve sorumlulukları düzenleyen 1169/2011/EU sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konsey Yönetmeliği 22 Kasım 2011 tarih ve L304 sayılı AB Resmi Gazetesinde yayımlanmıştır. Söz konusu Yönetmelik evvelce çeşitli Direktif ve Yönetmeliklerle gıdaların etiketlenmesi hususunda yapılan düzenlemeleri basitleştirilmeyi, geliştirmeyi ve daha açık hale getirmeyi hedeflemekte ayrıca yeni bazı zorunlu kurallar getirmektedir.

Beslenme beyanına ilişkin hükümler hariç olmak üzere, söz konusu AB mevzuatına büyük ölçüde uygun olarak Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı tarafından hazırlanan Türk Gıda Kodeksi Etiketleme Yönetmeliği ise 29 Aralık 2011 tarih ve 28157 (3. Mükerrer) sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmış ve aynı gün yürürlüğe konulmuştur.

Nihai tüketiciye ve toplu tüketim yerlerine arz edilen tüm gıdaları kapsayan söz konusu AB Yönetmeliği, sağlık, ekonomik, çevresel, sosyal ve etnik mülahazaları dikkate alarak tüketicilerin bilinçli seçim yapmalarını ve gıdaların güvenilir şekilde kullanımını sağlamak suretiyle, tüketicilerin sağlığını ve menfaatlerini korumayı hedeflemekte; kaliteli üretimin teşvik edilmesi ve üreticilerin meşru menfaatlerinin korunması hususlarını da gözeterek yasal olarak üretilen ve pazarlanan gıdanın Topluluk içinde serbest dolaşımının temin edilmesini amaçlamaktadır.

Anılan Yönetmelikte temel olarak;

1. Beslenme bilgisi gereklilikleri ve gıda işletmeleri (veya ithalatçıların) sorumlulukları,
2. Zorunlu beslenme bilgisi,
3. Belirli çeşit ve kategoride yer alan gıdalar için gerekli ilave beslenme bilgileri,
4. Beslenme beyanı,
5. İhtiyari etiket bilgisi gibi hususlar düzenlenmektedir.

1) Beslenme Bilgisi Gereklilikleri ve Gıda İşletmeleri (veya İthalatçıların) Sorumlulukları:

- a. Beslenme bilgisi, doğru, açık ve tüketici için kolay anlaşılır olmalı; gıdanın niteliği, özellikle de doğası, kimliği, özellikleri, bileşimi, miktarı, menşe ülkesi, dayanıklılığı, imalat veya üretim yöntemi gibi hususlarda yanıltıcı olmamalı; gıdanın sahip olmadığı etkileri ve özellikleri varmış gibi göstermemeli; tüm benzer gıdalar aynı niteliklere sahip olduğu halde belli bir gıdanın özel niteliklere sahip olduğunu ileri sürmemeli ve özellikle belirli bileşenler ve/veya besin öğelerinin varlığını veya yokluğunu özel olarak vurgulamamalı; gıdanın bileşiminde doğal olarak bulunan bir öğe veya gıdada normal olarak kullanılan bir bileşen farklı bir öğe veya farklı bir bileşen ile ikame edildiği halde, görünüş, tanımlama veya resimli gösterimler vasıtasıyla söz konusu gıdada o öğenin veya o bileşenin varlığını ima etmemelidir.

- b. Beslenme bilgisinde, doğal mineral sular ve özel beslenme amaçlı gıdalar ile ilgili Topluluk mevzuatında yer verilenler dışında, hastalıkların önlenmesi, tedavisi veya iyileştirilmesi özelliğine sahip olduğunu bildiren veya böyle özelliklere atıfta bulunan ifadelerle yer verilmemelidir.
- c. Söz konusu Yönetmelik uyarınca gıdaların etiketlenmesinden gıdayı kendi adı veya ticari unvanı altında pazarlayan gıda işletmecisi sorumlu tutulmakla birlikte, işletmenin AB üye ülkelerinde yerleşik olmaması halinde sorumluluk ithalatçıya ait olmaktadır.

2) Zorunlu Beslenme Bilgisi:

Gıdanın adı, bileşenler listesi, alerjen veya intoleransa sebep olan bileşenler, bazı bileşenlerin miktarı, gıdanın net miktarı, minimum dayanıklılık veya tavsiye edilen tüketim tarihi, özel muhafaza koşulları ve/ya kullanım şartları, gıda işletmecisinin adı veya ticari ünvanı ve adresi (Toplulukta üretilmemiş ise ithalatçısının adı, ticari ünvanı ve adresi), menşe ülkesi¹, kullanım bilgisi olmadığında gıdanın uygun şekilde tüketimi mümkün değilse gıdanın kullanım talimatı, hacmen %1,2'den fazla alkol içeren içeceklerde hacmen gerçek alkol miktarı ve **beslenme beyanı** zorunlu hale gelmiştir.

3) Belirli Çeşit ve Kategoride yer alan Gıdaların İlave Beslenme Bilgileri:

Belirli gazlar ile ambalajlanan gıdalar, tatlandırıcı içeren gıdalar, glisirizik asit ve glisirizik asitin amonyum tuzunu içeren gıdalar, yüksek miktarda kafein içeren gıdalar, bitkisel sterol, bitkisel sterol esteri, bitkisel stanol veya bitkisel stanol esteri ilave edilmiş gıdaların zorunlu bilgilere ilave olarak Yönetmeliğin III sayılı Eki'nde bazı ilave zorunlu beslenme bilgisi gereklilikleri düzenlenmiştir.

4) Beslenme Beyanı:

Gıda ürünü; enerji değeri, yağ miktarı, doymuş yağ, karbonhidrat, şeker, protein ve tuza ilişkin bilgileri içermelidir. Yönetmelikte beslenme beyanının sunumu, kalori değerinin hesaplanması ve bildirim şekline ilişkin hususlar düzenlenmekte olup, beslenme beyanına ilişkin hususlara uyum için bir geçiş dönemi sağlanmıştır.

5) İhtiyari Beslenme Bilgisi:

Gıdalarda alerjen veya intoleransa yol açacak ürün ve maddelerin muhtemel ve istemsiz olarak mevcut olabileceğine; gıda ürününün vejetaryenler için uygun olup olmadığına ve günlük referans alım miktarlarına ilişkin ihtiyari bilgilere dair düzenlemelere yer verilmektedir.

6) Diğer Hususlar:

Anılan Yönetmelikte ayrıca bazı zorunlu gerekliliklerin ihmal edilebilmesine dair istisnalar, zorunlu etiket bilgilerinin kullanılabilirliği ve yerleşimi; bildirim şekli; dil gereklilikleri, gıdaların etiketinde bulunması gereken zorunlu bilgilere ilişkin ayrıntılı hükümler düzenlenmiştir.

¹ Menşe ülke adının zorunlu olduğu ürün grubu Yönetmeliğin XI sayılı Eki'nde sayılmaktadır. Buna ilave olarak menşe ülke adının belirtilmemesinin tüketiciyi yanıltacağı durumlarda da menşe ülkenin belirtilmesi zorunludur. İlgili ülkemiz Yönetmeliğine göre tüm gıdalarda menşe ülkenin belirtilmesi zorunludur.

7) Yürürlüğe Giriş ve Geçiş Dönemleri:

Yönetmelik 13 Aralık 2014 tarihinden itibaren uygulamaya girecek olup, anılan tarihten önce piyasaya sunulan veya etiketlenen ve bahse konu Yönetmelik koşullarına uygun olmayan ürünlerin stoklar tüketilene kadar pazarlanmasına izin verilmektedir.

Öte yandan, 13 Aralık 2016 tarihinden önce piyasaya sunulan veya etiketlenen ve anılan Yönetmeliğin 9. Maddesinin (I) bendinde atıf yapılan “beslenme beyanına” ilişkin koşullara uyum sağlamayan ürünlerin ise stoklar tüketilene kadar pazarlanmasına izin verilmektedir.

13 Aralık 2014 ve 13 Aralık 2016 tarihleri arasındaki geçiş döneminde beslenme beyanının ihtiyari olarak verildiği durumlarda bilgilerin Yönetmeliğin beslenme beyanına dair ilgili hükümlerine uygun olması gerekmektedir.

Hâlihazırda Türk Gıda Kodeksi'ne göre beslenme beyanı zorunlu etiket bilgileri arasında yer almamaktadır.